

ret vel derved. Man klagede over de Pligtarbejder, som vare forbundne dermed, og vel navnlig over Høstdagene, det uregelmæssige Pligtarbejde, som blev fordret. Men at Udviklingen skulde paa en gavnlig Maade kunne gaa i den Retning, som den ærede foregaaende Taler ogsaa antydede, at man efterhaanden paa de store Eiendoms-komplekser omgiver sig med et Slags Arbejderproletariat i Stedet for at fremme en selvstændig Udvikling af de Klasser, som der her er Tale om, til Gavn for dem selv og til Gavn for Landet i det Hele, det tror jeg ikke, der kan være Spørgsmaal om. Naar der altsaa blev sagt, at det skulde være til Skade for Husmændene, at man maatte befrygte dette, og i Forbindelse dermed blev der talt om, at det skulde være underligt, at Folkethinget nu — og særlig det store Flertal af Folkethinget — skulde tage Ordet for Fæste, idet man hidtil betragtede Fæsteforholdet som Noget, man skulde komme bort fra, saa vil jeg hertil sige, at disse Yttringer efter min Opfatning bero paa en fuldstændig Feiltagelse. Det, man har ønsket i Landboftandens Lødv og vel ogsaa særlig fra venstre Side, det var, at Ole skulde afløse Fæste eller Leie, men sandelig har man ingenstunde ønsket eller taget Ordet for, at Fæste skulde afløses af Leie. Dette er en Udvikling af Forholdene, som efter mit Syn paa Sagen ikke er til Gavn for Noget, men som kun trykker Forholdet ned til Skade for alle de Samfundsklasser, som der her kan være Tale om, baade for Eieren og for Leieren. Den foregaaende ærede Taler berørte den statsøkonomiske Side af Sagen og navnlig, hvad Betydning det havde, baade for Husmænd og for Landet i det Hele, at Husene og Lodderne kunne sættes i en Kulturtilstand og frembyde et Udbytte, som nu ikke kan ske under de nuværende Forhold. Hvad den ærede Taler da anførte, stemmer i alt væsentligt med, hvad de to mangleaarige oprindelige Forslagsstillere have anført saa vel i de Motiver, hvormed de have ledsaget Lovforslaget saa ofte, de have forelagt det, som ogsaa med, hvad der er udtalt her i Salen, saa vel fra os to Forslagsstillere som ogsaa fra mange andre Medlemmer. (Ufrydelse af Berg: Hvorfor har man saa forladt det?) Det ærede Medlem spørger om, hvorfor vi saa have forladt det. Jeg tror, at det ærede Medlem, hvis han havde været til Stede her ved Begyndelsen af mit Foredrag, vilde have hørt, at disse Ændringer vare komne ind, uden at man havde raadspurgt mig derom, og uden at jeg havde kjendt dem, førend jeg saae dem her paa Bordet. Jeg

vil til Slutningen sige, at efter min Mening — hvad jeg ogsaa før har antydet — bør enhver Lov, selv om den sigter fortrinnsvis paa en enkelt Klasse, dog passe som et organisk Led ind i hele Lovgivningen saaledes, at den ikke kommer alene dem til Gode, som den sigter nærmest paa, men at den kommer Alle, at den kommer det hele Samfund til Gode. Dette tror jeg gjælder om dette Lovforslag, og jeg kommer tilbage til, at naar man i Landstinget har anført, at man frygtede for, at naar noget Saadant blev til Lov, vilde en Del Fæste- og Leiehusene blive nedlagte, saa tror jeg ikke ret derpaa; thi det er aabenbart, at Enhver jo pleier at se paa sin egen Fordel, og jeg tror, at man vil indrømme, at det er en Fordel for Eieren, at hans Hus og den tilstødende Lod bliver forbedret og sat i en højere Kulturtilstand, uden at det koster ham det Allermindste, naar han blot giver Leieren Tid til at udføre det og til at nyde Frugterne deraf.

N. Andersen (Odense Amts 2den Valgkreds): Det vil erindres, at en af de Grunde, som væsentlig ere fremførte for dette Lovforslag, var den, at der i visse Tilfælde blev gjort den Uret mod Leiehusmændene, at naar de havde anvendt betydelig Beføstning paa det Hus, som var blevet udleiet til dem, saa kunde de blive satte ud af det uden at faae Erstatning for det. Det blev imidlertid under Forhandlingerne i Fjor godtgjort af den høitærede Minister, at der ikke forelaa noget saadant paavisseligt Faktum, og dermed synes det, som om det, der væsentlig talte for at fremme Sagen, var faldet bort. Imidlertid er der jo ogsaa en anden væsentlig Anstødssten at fremhæve, hvad der ogsaa er blevet gjort baade tidligere og nu, og det er navnlig Hensynet til Jordens bedre Behandling under de længere Leiemaal, og det er der Noget, som taler for; thi det kan ikke negtes, at den Mand, som har en Jordlod til Leie i længere Tid, har en ganske anden Opfordring til at anvende Mere paa Jordloddens Forbedring, end den har, som ikke er vis paa, hvor længe han kan beholde, hvad han har leiet. Nu hørte vi det ærede Medlem, som talte først, det ærede Medlem for Holbæk Amts 4de Valgkreds (N. Sørensen) fremhæve, hvor uheldigt det kunde stille sig for Leiehusmanden naar han blev bunden til Leiemaal for en Række af hele 12 Aar, idet han ved Sygdom eller paa anden Maade kunde blive forhindret fra at drive Jorden, men maatte dog tilsvare Leiesummen uden at kunne komme af med Jorden før efter saa